

DOI: <https://doi.org/10.31318/2786-8877.7.2024.331862>

ТАРАНЧЕНКО О. Г.

Національна музична академія України імені П. І. Чайковського. Кандидат мистецтвознавства, доцент, професор кафедри історії української музики та музичної фольклористики (Київ, Україна).

Taranchenko, Olena. Ukrainian National Tchaikovsky Academy of Music. Candidate of Art Studies (PhD), Associate Professor, Professor at the Department of History of the Ukrainian Music and Musical Ethnology (Kyiv, Ukraine).

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-8038-8927>

© Таранченко О. Г., 2024.

olenataranchenko@gmail.com

МУЗИЧНЕ УКРАЇНОЗНАВСТВО: ПОШУКИ НОВИХ ШЛЯХІВ

MUSICAL UKRAINIAN STUDIES: SEARCHING FOR NEW PATHS

Серед сучасних гуманітарних наук українознавству належить почесне місце. Нині, коли весь світ із тривогою і надією вдивляється в Україну, її боротьбу за свободу і право на існування, значення цієї навчальної дисципліни набуло особливої ваги, адже українознавство — це «... історія власної присутності у світі, шлях до самого себе. У дорозі до власного Дому і полягає національна ідея». Глибинне усвідомлення такої ідеї як ніколи актуалізовано необхідністю формувати духовність, здійснювати національно-патріотичне виховання молоді шляхом засвоєння інтегративних знань про Україну, її історичні цінності, культурну спадщину.

У цьому сенсі, навчально-методичний посібник з українознавства «Розповідаємо про рідний край» Тетяни

Володимирівни Гусарчук¹ необхідний і своєчасний відгук на запити нашого буття, інноваційні процеси розвитку вищої гуманітарної освіти в Україні. У ньому узагальнено накопичений досвід науково-методичної роботи й викладання лекційного курсу з українознавства, запровадженого в НМАУ ім. П. І. Чайковського від 2015 року.

¹ Розповідаємо про рідний край : навч.-метод. посібник з українознавства / авт.-упоряд. Т. В. Гусарчук ; Нац. муз. акад. України ім. П. І. Чайковського. Київ : Фенікс, 2024. 375 с. : іл.

Варто наголосити, що серед багатьох посібників з українознавства праця Т. В. Гусарчук вирізняється тим, що в ній репрезентовано саме *музичне українознавство*. У цьому полягає її актуальність і новизна, адже посібник заповнює прогалину в нашому музикознавстві.

Видання «Розповідаємо про рідний край» містить теоретико-методологічну і творчо-практичні частини, які відображають особливості навчального курсу. Обраний за основу міждисциплінарний підхід дав змогу розглянути комплекс актуальних питань сучасної культурології, історіографії, мистецтвознавства, джерелознавства, музичної регіоналістики. Прикметно, що регіональний підхід як важливий структуротворчий принцип рецензованого посібника, надав можливість створити й візуально розгорнути цілісну мапу України з її «неповторними регіональними надбаннями і традиціями» (Гусарчук, 2024, с. 8). Принципово важливою теоретичною засадою авторської позиції є розкриття ролі малої батьківщини у становленні видатних митців України. Зокрема, увиразнюється на прикладі життєтворчості Михайла Вериківського, Івана Козловського, Івана Марчука.

Т. В. Гусарчук запропонувала результативні методичні прийоми вирішення поставлених завдань і досягнення мети курсу. Вони розкриваються на прикладі показу своєрідності явищ багатобарвної культури Київщини.

У посібнику обрано культурологічний підхід до виховання творчої особистості молодого музиканта. Тут визначальною є ідея творчості, а точніше — співтворчості «викладач — студент». Саме ця ідея визначила програмну назву посібника, його зміст, зумовила стиль викладу, види аудиторних занять, форми навчальних завдань тощо. Авторка посібника спонукає студентів спільно пізнавати / розуміти національну історію, культурний потенціал народу, осмислювати «глибинні зв'язки, що поєднують людину з її малою батьківщиною» (Гусарчук, 2024, с. 4). Найкращим результатом вияву ідеї спільного вивчення національної культурної спадщини стали надані в посібнику тексти самостійних творчих

робіт студентів як форми підсумкового оцінювання набутих знань і навичок. Різні за жанром і обсягом, ці студентські дописи свідчать про набуття у процесі засвоєння курсу вміння й досвіду роботи із джерелознавчими працями, про здатність студентів до самостійного наукового пошуку. Вони є виявом живого дотику молодого музиканта до національної культурної традиції, неординарного погляду на історичні явища, постаті, події. Зафіксовані у студентських дописах враження і факти воєнних подій, свідками яких вони були, підносять найкращі з цих навчальних робіт до рівня своєрідних документів історії. Цим також визначається методична оригінальність посібника. А його методологічна основа — залучення і ґрунтовний аналіз наукових праць із мистецтвознавства, культурології тощо, вичерпні авторські коментарі матеріалів надають посібнику ґрунтовності й наукової об'єктивності. Водночас вони демонструють притаманні Т. В. Гусарчук уміння й досвід джерелознавчої роботи, принципове значення «правди факту».

Більшість теоретичних розділів, а також студентських робіт проілюстровані значною кількістю авторських фотографій (упорядника, студентів, а також ще кількох авторів — музикантів, залучених до участі у цьому проєкті). До тем додано рекомендовану літературу, навчальні завдання, контрольні запитання, а також фото-вікторину. Видання має як інформативне, так і методичне навантаження.

Навчально-методичний посібник Т. В. Гусарчук «Розповідаємо про рідний край» має як інформативне, так і методичне навантаження. Він вирізняється змістовністю, новизною, обґрунтованістю висновків, майстерним володінням аналітичним апаратом, а головне — має велике практичне значення. У пошуках нових стратегій розвитку музичного українознавства це видання є своєчасним і корисним.